

Національна академія аграрних наук України
Інститут кліматично орієнтованого
сільського господарства НААН

Збірник матеріалів
Міжнародної науково-практичної конференції

«ВИКЛИКИ І МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ АГРОБІЗНЕСУ: НАУКА, ПРАКТИКА ТА ЦИФРОВЕ МАЙБУТНЄ»

4 листопада 2025 року
м. Одеса

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ КЛІМАТИЧНО ОРІЄНТОВАНОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА**

Збірник матеріалів

Міжнародної науково-практичної конференції

**ВИКЛИКИ І МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ АГРОБІЗНЕСУ:
НАУКА, ПРАКТИКА ТА ЦИФРОВЕ МАЙБУТНЄ**

**4 листопада 2025 року
Одеса, Україна**

<i>ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ПЕРЕДУМОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА</i>	74
Крамаренко К.М.	
<i>РЕАЛІЗАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВИТКУ СТАЛОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ: ПРОЄКТНИЙ ПІДХІД НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКОГО ПРИЧОРНОМОР'Я</i>	76
Лайко О.І., Єжов М.Б.	
<i>ПРОБЛЕМИ РИНКУ МІНЕРАЛЬНИХ ДОБРИВ І ЇХ ВИРІШЕННЯ У КОНТЕКСТІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ</i>	80
Лисюк В.М., Бочкарьов Д.О.	
<i>ТРАНСФОРМАЦІЯ АГРАРНОЇ НАУКИ УКРАЇНИ У НАПРЯМІ ПІДВИЩЕННЯ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ ТА РЕСУРСНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ АГРОСФЕРИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ</i>	82
Немиря М.Г.	
<i>ЕКОНОМІКО-СТАТИСТИЧНЕ ОБґРУНТУВАННЯ НІШЕВОЇ КООПЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ</i>	84
Скрипчук П.М., Чата Р.В.	
<i>ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ: РЕГІОНАЛЬНІ ПРІОРИТЕТИ</i>	87
Соколова А.О.	
<i>ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТУ UKRAINE FACILITY ДЛЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УКРАЇНІ</i>	91
Циналевська І.А.	

Освітні та наукові інструменти розвитку людського капіталу в аграрній галузі

Educational and Scientific Tools for Human Capital Development in Agriculture

<i>РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ - ГОЛОВНА МЕТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД</i>	94
Костюк В.С.	
<i>ІНСТРУМЕНТИ НАУКОВОГО СУПРОВОДУ КАДРОВОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ</i>	97
Купінець Л.Є., Шершун О.М.	
<i>ДОСВІД, ЩО ЗРОСТАЄ: ДИСТАНЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ ТА ЇХ ПОТЕНЦІАЛ ДЛЯ АГРОБІЗНЕСУ</i>	100
Литвинов А.І.	
<i>ВІРТУАЛЬНІ ЦИФРОВІ ДВІЙНИКИ АГРОЛАНДШАФТІВ: VR/AR-СИМУЛЯТОРИ ТА ШІ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ АГРОІНЖЕНЕРІВ</i>	103
Макаренко М.Г.	
<i>СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ НАУКОВИМИ ПРОЄКТАМИ В АГРАРНІЙ ГАЛУЗІ</i>	107
Осіпова А.А.	
<i>ГЕОІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОСТІ АГРОЛОГІСТИЧНИХ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННИХ РИЗИКІВ</i>	111
Степанова М.М., Книш В.В.	

ДОСВІД, ЩО ЗРОСТАЄ: ДИСТАНЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ ТА ЇХ ПОТЕНЦІАЛ ДЛЯ АГРОБІЗНЕСУ

Литвинов А.І., доктор екон. наук
Державний біотехнологічний університет. м.Харків
Харківський національний економічний університет імені С. Кузнеця,
м. Харків, Україна

Україна відіграє критично важливу роль у забезпеченні глобальної продовольчої безпеки. До повномасштабного вторгнення наша країна забезпечувала значну частку світового експорту пшениці, кукурудзи, соняшникової олії, інших продовольчих ресурсів, що підтверджується даними FAO. Зокрема, за даними FAO, за підсумками 2022 року питома вага України в загальному обсягу світового експорту пшениці, кукурудзи та соняшникової олії склала відповідно 6%, 12% та 31% [1].

Проте, російська агресія принесла безпрецедентні виклики, серед яких знищення активів та розкрадання майна сільськогосподарських виробників, руйнування об'єктів інфраструктури. Так, лише підлив греблі Каховської ГЕС фактично знищив меліоративні системи Півдня, заміновано значні площі угідь (за оцінками KSE Агроцентр — понад 17 млн га [2]). Така ситуація не лише спричиняє колосальні втрати, а й має своїм наслідком зростання цін на світових ринках продовольства. Тому питання збереження та примноження аграрного потенціалу України є стратегічним і набуває глобального значення.

В умовах глобальних викликів, таких як пандемія COVID-19, а згодом і повномасштабна російська збройна агресія, українські викладачі та студенти були змушені швидко опанувати та ефективно використовувати дистанційні технології. Цей досвід став унікальним і дозволив нашій системі освіти не лише вистояти, а й набути нових компетенцій та відкрити нові горизонти для формування сучасних освітніх пропозицій, які разом із освітнім та науковим мають також і потужний комерційний потенціал.

В аграрному виробництві обґрунтованість та своєчасність проведених технологічних заходів є ключем до успіху, а вірні стратегічні рішення – запорукою стабільності та прибутковості. В умовах постійних та непередбачуваних викликів – погодних, економічних, політичних та, на жаль, воєнних (через російську агресію) – для ефективного використання наявних ресурсів, оцінки ризиків, аналізу тенденції та прийняття раціональних рішень, аграріям критично потрібен доступ до інформації та її повнота. І тут дистанційні технології пропонують гнучкість та оперативність.

Зокрема, в частині формального та неформального навчання це:

- Гнучкість: можливість отримувати знання та консультації з будь-якої локації та в зручний час, оптимально вписуючись в робочі графіки.
- Оперативний доступ до даних: швидке отримання інформації щодо нових методик, технологій, рішень (наприклад, ідентифікація хвороб рослин, особливості застосування добрив, останні зміни у законодавстві).
- Безпека та неперервність: набуває особливого значення в умовах загроз

повітряних та інших атак і обмежень пересування, що забезпечує інклюзивність та сталість освітнього процесу та поширення знань в цілому.

- Економія часу та ресурсів: відсутність потреб у відрядженнях, фінансових витратах та витратах часу на проїзд та проживання тощо.

- Доступ до кращих експертів: можливість отримати консультації від провідних фахівців з будь-якої точки України чи світу.

- Постійне оновлення знань: актуальна інформація про нові технології, особливості ринку, зміни нормативного регулювання формує важливу конкурентну перевагу.

Нами набутий досвід активного використання дистанційних технологій під час карантину та війни, який свідчить про їх високу ефективність та адаптивність до найскладніших умов. Це створює міцний фундамент для розвитку спеціалізованих онлайн-сервісів та освітніх продуктів, спрямованих не лише на функцію формальної освіти, але і на розв'язання практичних завдань, забезпечуючи в такий спосіб зворотний зв'язок, сприяючи кращій адаптації освітніх програм до завдань виробничої сфери й забезпечуючи синергетику позитивного впливу як в освітній та науковій діяльності, так і на виробництві.

Звісно, дистанційне навчання має свої проблеми. Це, зокрема, «цифровий розрив» на селі (проблеми з інтернетом, електроенергією), необхідність мінімальних цифрових навичок, потреба у високій мотивації та самодисципліні, а також дефіцит «живого» спілкування. До того ж, не всі завдання можливо реалізувати у дистанційному форматі. Проте, освіта та бізнес в Україні вже навчилися адаптуватися, знаходячи рішення для цих викликів: павербанки, мобільний інтернет, використання платформ популярних месенджерів, створення спільнот для взаємодопомоги, змішані формати навчання тощо.

При цьому використовуються прості та доступні засоби: мобільні пристрої, ноутбуки, месенджери (Telegram, Viber) для швидких консультацій та обміну інформацією, а також відеозв'язок (Zoom, Google Meet, Microsoft Teams) для онлайн-семінарів та вебінарів з експертами. Формальне дистанційне навчання формується переважно на основі системи Moodle.

Саме завдяки змушеному опануванню цих інструментів під час пандемії, освіта змогла швидко переорієнтуватися на дистанційний формат під час повномасштабного вторгнення, забезпечивши безперервність навчання.

Для аграрного сектору цей досвід створює можливості для формування якісних та доступних онлайн-ресурсів, що пропонують оперативні знання та консультації. На глобальному, світовому рівні прикладами успішної розробки освітніх курсів, спрямованих на аграріїв зокрема, є курс «Стале управління сільськогосподарськими землями» на платформі Coursera від Університету Флориди [3] або «Дізнайтеся про найкращі практики ведення сільського господарства для сталого розвитку до 2050 року» на тій же платформі від Університету західної Австралії [4]. Або курс по сільськогосподарським дронам на платформі edX [5].

Найбільш відома українська платформа онлайн освіти, Prometheus, виглядає не так яскраво як Coursera або edX, але й там нам вдалось знайти курс «Екопрактики для сільського господарства та громад» [6], який може зацікавити

аграріїв.

В підсумку, зазначимо, що дистанційні технології – це потужний інструмент, що вже став частиною нашої реальності. Вони забезпечують стійкість, доступність та якість освіти та інформаційного супроводу аграрного сектору, особливо в умовах війни та післявоєнної відбудови України.

Ключовою цінністю тут є можливість оперативно надавати і отримувати знання, консультації та ділитися досвідом. При цьому пріоритет ми вбачаємо за гібридними моделями, де раціональне поєднання онлайн- та офлайн-форматів сприятиме використанню переваг обох підходів.

Унікальний досвід останніх років показав, що українська система освіти та її учасники мають високу здатність до адаптації та ефективного використання дистанційних технологій. Цей потенціал є міцною основою для розвитку аграрного сектору і аграрної освіти та відкриває нові можливості для створення нових освітніх та інформаційних продуктів, спрямованих на реалізацію потужного потенціалу аграрного сектору. При цьому розвиток дистанційних технологій потребує інвестицій. Але інвестиція в дистанційне навчання – це інвестиція в сталий розвиток і відбудову агросектору та майбутнє України.

Література:

1. FAOSTAT. URL: <https://www.fao.org/faostat> (дата звернення: 22.10.2025).
2. Центр досліджень продовольства та землекористування (KSE Агроцентр). URL: <https://kse.ua/ua/center-for-food-and-land-use-research-c4flure-main/> (дата звернення: 26.10.2025).
3. Стале управління сільськогосподарськими землями. Coursera. URL: <https://www.coursera.org/learn/sustainable-agriculture> (дата звернення: 22.10.2025).
4. Дізнайтеся про найкращі практики ведення сільського господарства для сталого розвитку до 2050 року. Coursera. URL: <https://www.coursera.org/learn/best-practice-farming-sustainable-2050> (дата звернення: 26.10.2025).
5. WageningenX: Drones for Agriculture: Prepare and Design Your Drone (UAV) Mission. EdX. URL: <https://www.edx.org/learn/drones/wageningen-university-research-drones-for-agriculture-prepare-and-design-your-drone-uav-mission> (дата звернення: 26.10.2025).
6. Екопрактики для сільського господарства та громад. Prometheus. 2024. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/agriculture-and-community-eco-practices/> (дата звернення: 26.10.2025).